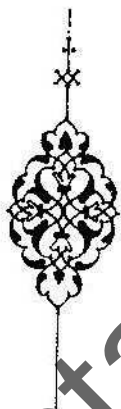

آمریکا و تجزیه طلبی قومی در ایران

www.ketab.ir

سرشناسه :

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

فروست:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

یادداشت:

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

حقوق: جواد، ۱۳۶۳-

آمریکا و تجزیه طلبی قومی در ایران / تألیف جواد حق گو.

تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۳.
۲۸۰ ص:

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۹۴۴.

سیاست و روابط خارجی؛ ۴۶.

۶- ۷۳۷-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸ : ۸۵۰۰۰ ریال

فیبا.

کتابنامه: ص. ۲۵۷-۲۷۳

نمایه.

قومیت--ایران

جدایی طلبی--ایران

ایران--تاریخ-- قرن ۱۴-- دخالت ایالات متحده

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

۱۳۹۳ ۷۱۸ ح/ ۶۹ DSR

۹۵۵/۹۷

۳۷۸۴۱۰۸

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: آمریکا و تجزیه طلبی قومی در ایران

تألیف: دکتر جواد حق گو

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰ قیمت: ۸۵۰۰ تومان

حروفچینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۷۳۷-۶

ISBN: 978-964-419-737-6

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۳	 پیشگفتار
	فصل اول
۱۷	 کلیات
	فصل دوم
۳۹	 چارچوب مفهومی و نظری پژوهش
۴۲	 چارچوب مفهومی تحقیق
۴۲	 قومیت
۴۷	 ناسیونالیسم قومی
۴۸	 هویت قومی
۴۹	 تجزیه طلبی
۵۰	 امنیت ملی
۵۲	 تروریسم
۵۴	 خاورمیانه‌ی بزرگ
۵۵	 چارچوب نظری تحقیق
۵۷	 - کهن‌گرایی / ازلی‌انگاری
۶۳	 - نظریه‌ی رقابت بر سر منابع
۶۴	 - نظریه‌ی استعمار داخلی
۶۵	 - نظریه‌ی محرومیت نسبی
۶۶	 - نظریه‌ی انتخاب حسابگرانه

- ۶۶ - نظریه ی بحران هویت
- ۶۷ - نظریه ی رقابت نخبگان
- ۶۸ - نظریه ی کثرت گرایی فرهنگی
- ۶۹ - نظام بین المللی و کشمکش های قومی
- ۷۰ - نظریه ای مختص مسائل قومی ایران
- ۷۱ ۱. دولت مدرن
- ۷۲ ۲. نخبگان سیاسی
- ۷۳ ۳. نظام بین المللی

فصل سوم

- ۷۷ تجزیه طلبی و قومیت های ایرانی
- ۸۰ نگاهی به اقدامات تجزیه طلبانه و گریز از مرکز قومیت های مرزنشین ایرانی
- ۸۲ قومیت آذری
- ۸۲ فرقه ی دموکرات آذربایجان و تشکیل حکومت ملی آذربایجان
- ۸۴ فعالیت های حزب خلق مسلمان آذربایجان (آیت الله شریعتمداری)
- ۸۵ قومیت کرد
- ۸۶ شورش اسماعیل آقا سیمتقو در غرب کشور
- ۸۸ حزب دموکرات کردستان و تشکیل جمهوری خودمختار مهاباد
- ۹۱ ناآرامی ها در کردستان پس از انقلاب اسلامی
- ۹۲ قومیت عرب
- ۹۳ شورش شیخ خزعل
- ۹۷ ناآرامی های پس از انقلاب در خوزستان
- ۹۸ قومیت بلوچ
- ۹۹ شورش بهرام خان و دوست محمدخان بارانزهی علیه دولت مرکزی
- ۱۰۱ قومیت ترکمن
- ۱۰۲ انقلاب اسلامی و غائله ی ترکمن صحرا

نگاهی به اقدامات گریز از مرکز قومیت‌های مرزنشین ایرانی (از ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱).....	۱۰۳
اقدامات جدایی‌طلبانه به شیوه‌ی نرم.....	۱۰۴
تشکیل کنگره‌ی ملیت‌های فدرال ایران.....	۱۰۵
معرفی برخی از احزاب و گروه‌های فعال قومی کشور در زمان فعلی.....	۱۰۹
۱. پارت آزادی کردستان.....	۱۰۹
۲. حزب کارگران کردستان.....	۱۱۰
۳. حزب دموکرات کردستان.....	۱۱۰
۴. سازمان انقلابی زحمت‌کشان کردستان.....	۱۱۱
۵. پژاک.....	۱۱۱
۶. جبهه‌ی متحد بلوچستان.....	۱۱۲
۷. جنبش ملی بلوچستان (زرمش).....	۱۱۲
۸. جندالله.....	۱۱۲
۹. حرکت بیداری ملی آذربایجان جنوبی.....	۱۱۳
۱۰. جبهه‌ی دموکراتیک مردمی اخواز.....	۱۱۴
اقدامات سخت و خشونت‌آمیز جدایی‌طلبانه.....	۱۱۵
گروهک تروریستی پژاک.....	۱۱۶
گروهک تروریستی جندالله.....	۱۲۳

فصل چهارم

علل گسترش تمایلات و اقدامات گریز از مرکز قومیت‌های ایرانی (بررسی دیدگاه‌های رقیب).....	۱۳۳
عقب‌ماندگی، مشکلات اقتصادی و گسترش اقدامات جدایی‌طلبانه‌ی قومیت‌های مرزنشین ایرانی.....	۱۳۶
حضور دنباله‌ی قومیت‌های ایرانی در کشورهای همسایه و گسترش اقدامات جدایی‌طلبانه‌ی قومیت‌های مرزنشین ایرانی.....	۱۴۳
مطالبات فرهنگی قومیت‌ها و گسترش اقدامات جدایی‌طلبانه‌ی قومیت‌های مرزنشین	

ایرانی ۱۴۹
فصل پنجم

سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا از ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱.....	۱۵۷
سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا قبل و پس از ۱۱ سپتامبر.....	۱۶۳
سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا قبل از ۱۱ سپتامبر.....	۱۶۳
سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا پس از ۱۱ سپتامبر (بوش و اوباما).....	۱۶۶
پروژه‌ای برای یک قرن آمریکایی جدید.....	۱۷۲
شناخت اجمالی طرح خاورمیانه‌ی بزرگ.....	۱۷۸
محتوای طرح خاورمیانه‌ی بزرگ.....	۱۸۲
افراد و نهادهای همسو با طرح.....	۱۸۶
۱. بنیاد پژوهش‌های سیاسی امریکن اینترپرایز.....	۱۸۷
۲. حامیان مالی جنبش لیبرال.....	۱۸۹
۳. بنیاد دفاع از دموکراسی.....	۱۹۲

فصل ششم

سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا و گسترش تمایلات و اقدامات گریز از مرکز قومیت‌های مرزنشین ایرانی از ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱.....	۱۹۵
سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا و گسترش اقدامات جدایی طلبانه‌ی قومیت‌های مرزنشین ایرانی (اقدامات نرم).....	۲۰۰
سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا و گسترش اقدامات جدایی طلبانه‌ی قومیت‌های مرزنشین ایرانی (اقدامات سخت).....	۲۱۰
نتیجه‌گیری و ارائه‌ی راهکارها.....	۲۲۵
شرح و بسط دکترین هسته - پیرامون.....	۲۲۸
- راهکارهای پیشنهادی برای نزدیکی پیرامون داخلی به هسته‌ی مرکزی.....	۲۳۰
- راهکارهای پیشنهادی برای نزدیکی پیرامون داخلی به پیرامون خارجی.....	۲۳۱
کتابنامه.....	۲۳۷
نمایه.....	۲۵۷

مقدمه

ایران به عنوان کشوری با سابقه‌ی تمدنی کم‌نظیر همواره در گستره‌ی سرزمینی خود با تعدد فرهنگ‌ها و قومیت‌های گوناگون مواجه بوده است؛ وضعیتی که در ادوار مختلف روابط بین‌الملل به مثابه یکی از پایه‌های ثابت راهبردهای مشترک بسیاری از دولت‌های سلطه‌گر در تقابل با ایران مورد استفاده قرار گرفته است. تفرق اقوام و تنوع مذهبی، در راهبردهای فروپاشی یک نظام سیاسی همواره به عنوان یک مؤلفه‌ی مؤثر و کلیدی با کارکرد سیاسی و نظامی مورد توجه واقع شده است. اقوام ایرانی نیز از این قاعده مستثنی نبوده بلکه به دلیل ویژگی‌های خاص جغرافیایی، تاریخی و سیاسی حاکم بر آن همواره جایگاه کلیدی خود را در راهبردهای بیگانگان حفظ نموده‌اند. نگاهی به چالش‌های قومی یکصد سال اخیر به‌ویژه در دوره‌های بعد از تحولات مشروطه، جنگ جهانی دوم و انقلاب اسلامی ایران نشان می‌دهد که گرایش‌های قومی در ایران همواره مورد توجه قدرت‌های خارجی قرار گرفته و از اصلی‌ترین ابزار اعمال فشار آنان بر حکومت مرکزی بوده است. در اغلب بحران‌های جدایی‌طلبانه و یا چالش‌های قوم‌گرایانه، علایق و گرایش‌های قومی دست‌مایه‌ی دخالت نیروهای بیگانه در سرنوشت کشور و تضعیف حاکمیت ملی توسط گروه‌های قومی به نفع قدرت‌های غربی و شرقی بوده است.

ظهور جمهوری اسلامی ایران به عنوان نظامی معترض به نظم و شرایط ناعادلانه‌ی حاکم بر نظام بین‌الملل، وضعیتی را به ارمغان آورد تا بسیاری از دولت‌های سلطه‌گر به‌ویژه دولت ایالات متحده نتوانند با نظام نو ظهور ایران روابط دوستانه برقرار نمایند. بنابراین، از همان آغازین روزهای پس از انقلاب ایران، دولت آمریکا با اتخاذ تدابیر گوناگون به تقابل

همه‌جانبه با ملت ایران پرداخت. اقدامات این دولت در مواجهه با حکومت اسلامی ایران مجموعه‌ای از رفتارهای سخت تا نرم را تشکیل داده است. اقدام برای تهاجم نظامی، کودتا، براندازی، هجمه‌ی گسترده‌ی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی علیه منافع ملت ایران ازجمله‌ی این اقدامات بوده است. دامن‌زدن به مسائل قومی در ایران و تلاش برای تحریک برخی از نخبگان فریب‌خورده ازجمله ابزارهای دیگری است که به‌خصوص در سال‌های اخیر از سوی دولت آمریکا مورد توجه قرار گرفته است.

این ابزار که به‌ویژه در سال‌های پس از وقوع حادثه‌ی ۱۱ سپتامبر مورد توجه سیاست‌گذاران آمریکایی قرار گرفته امروز شرایط مخاطره‌آمیزی را برای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران ایجاد نموده است. از آنجا که شرایط امروز ایران از جهت قدرت دولت مرکزی را نمی‌توان با ادوار تاریخی پس از مشروطه، پس از جنگ دوم جهانی و پس از انقلاب اسلامی قیاس نمود، لذا منشأ غالب اقدامات نرم و ضدامنیتی نهادهای گوناگون در داخل و خارج از مرزهای کشور از یک‌سو و اقدامات سخت‌خسونت‌آمیز صورت‌پذیرفته در نواحی جنوب شرقی، جنوب غربی و شمال غربی کشور از سوی دیگر را باید در متغیرهای بیرونی جستجو کرد. در این کتاب، نویسنده‌ی محترم ضمن واکاوی علل و عوامل دخیل در ظهور بحران‌های قومی در ایران و به تصویر کشیدن نمایی از وضعیت جامعه‌ی متکثر ایرانی از آستانه‌ی ورود به هزاره‌ی سوم مسیحی تا به امروز، به بررسی نقش دولت آمریکا در پیدایش و گسترش تمایلات و اقدامات جذابی‌طلبانه‌ی قومیت‌های مرزن‌نشین ایرانی در طول سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱ پرداخته که امید است برای علاقه‌مندان مطالعات انقلاب اسلامی مفید واقع گردد.

در پایان، ضمن تشکر از آقای دکتر جواد حق‌گو، مؤلف محترم این کتاب، از زحمات ناظران علمی اثر آقایان دکتر اکبر اشرفی، ابوالفضل صدقی و رحمت مهدوی و نیز همکاران محترم در مؤسسه‌ی فرهنگی هنری و انتشارات قدردانی می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی